

Vides ministrijas
Dabas aizsardzības pārvaldes

PUBLISKAIS GADA PĀRSKATS 2004

Izvēlies dabas aizsardzību!

Saturs

LIETOTIE SAĪSINĀJUMI.....	3
PRIEKŠVārds	4
1. DABAS AIZSARDZĪBAS PĀRVALDES JURIDISKAIS STATUSS UN STRUKTŪRA	5
2. IESTĀDES GALVENIE UZDEVUMI UN PRIORITĀTES	7
3. IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI UN TO IZVĒRTĒJUMS.....	8
3.1. DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNU UN SUGU AIZSARDZĪBAS PLĀNU IZSTRĀDE UN UZRAUDZĪBA.....	8
3.2. MIKROLIEGUMI	10
3.3. FINANSĒTIE PASĀKUMI, IZSTRĀDĀTIE PROJEKTI.....	10
3.4. DABAS AIZSARDZĪBAS PĀRVALDĒ IZSNIEGTĀS ATĻAUJAS	13
3.5. DALĪBA VIDM STRATĒGIJU UN NORMATĪVO AKTU IZSTRĀDĒ	16
3.6. KARTOGRAFĪJA	16
4. SABIEDRISKO ATTIECĪBU VEIDOŠANA UN SAIKNE AR SABIEDRĪBU	17
4.1. SADARBĪBA AR PAŠVALDĪBĀM	17
4.2. SADARBĪBA AR VALSTS INSTITŪCIJĀM UN SABIEDRISKAJĀM ORGANIZĀCIJĀM	18
4.3. STARPTAUTISKO PROJEKTU UZRAUDZĪBA.....	20
4.4. SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANA PAR <i>CITES</i>	20
5. FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS 2004. GADĀ.....	22
6. PERSONĀLA IZGLĪTOŠANA UN KVALIFIKĀCIJAS PAAUGSTINĀŠANA.....	24
6.1 IZGLĪTOŠANA	24
6.2 KVALIFIKĀCIJAS CELŠANA	24
6.3. STARPTAUTISKĀ PIEREDZE.....	25
7. PROGNOZES UN PLĀNI 2005. GADAM.....	28

Lietotie saīsinājumi

BVF – Baltijas vides forums

DAD – Dabas aizsardzības departaments

DL – Dabas liegums

DAP - Dabas aizsardzības plāni

DP - Dabas parks

EK – Eiropas Komisija

ES – Eiropas Savienība

IVN – ietekmes uz vidi novērtējums

ĪADT – īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

LDF- Latvijas dabas fonds

LOB – Latvijas ornitoloģijas biedrība

LVAF – Latvijas vides aizsardzības fonds

MK – Ministru Kabinets

ML - Mikroliegums

MPS - mežu pētīšanas stacija

NVO – nevalstiskās organizācijas

Pārvalde – Dabas aizsardzības pārvalde

RVP – Reģionālā vides pārvalde

VAK – Vides aizsardzības klubs

VAS LVM – Valsts akciju sabiedrība Latvijas valsts meži

VMD – Valsts meža dienests

VIDM – Vides ministrija

VVI – Vides valsts inspekcija

VĢD – Valsts ģeoloģijas dienests

ZM – Zemkopības ministrija

CITES – Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora

UNEP WCMC– United Nations Environment Programme World Conservation Monitoring Centre

Priekšvārds

2004.gada 1.maijā Latvija iestājās ES, un tas attiecīgi arī noteica darba ritmu Dabas aizsardzības pārvaldē. Gada pirmajos mēnešos tika precizēts iesniegšanai Eiropas Komisijā ES nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) saraksts tiekoties ar zemju īpašniekiem, pašvaldībām un apsaimniekotājiem, kā arī gatavots kartogrāfiskais materiāls.

Iestājoties ES, Latvijā stājās spēkā citi nosacījumi Vašingtonas konvencijas uzraudzības funkciju realizācijā un tika uzsākta jaunu procedūru ieviešana. Latvijai, kā pilntiesīgai ES dalībniecei, tagad ir īpaša atbildība sekot līdzi tirdzniecībai ar savvaļas augiem un dzīvniekiem, kā arī no tiem gatavotiem izstrādājumiem.

Nosakot gada prioritāros uzdevumus, kā viens no galvenajiem tika izvirzīts - dabas aizsardzības plānu kvalitatīva izstrāde, sekojot izstrādes procesam un organizējot apmācības seminārus gan izstrādātājiem, gan to pasūtītājiem. Tāds pats darbs tika veikts arī pie sugu aizsardzības plānu izstrādes.

Veicot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanu visā valstī tika veidoti infrastruktūras objekti, atjaunoti un kopti biotopi, nodrošinot sugām labvēlīgus dzīves apstākļus. Lai nodrošinātu ĪADT atpazīstamību, tika izgatavotas robežzīmes, veidoti informācijas stendi un izdoti informatīvie materiāli.

Šajā gadā trīs LIFE Nature projekti, kuros Dabas aizsardzības pārvalde ir partneris, saņēma apstiprinājumu par finansējuma piešķiršanu. Tādejādi tiek nodrošināts, ka mūsu ieguldītais finansējums ĪADT apsaimniekošanā tiek vairākas reizes palielināts ar līdzfinansējumu no ES puses. Papildus iepriekšminētajam ES finanšu līdzekļu apguvē, tika uzsākta projekta realizācija vides sakārtošanas un ekotūrisma infrastruktūras izveidē dabas parka „Embūte” teritorijā ar ERAF līdzfinansējumu.

2004. gads īpaši iezīmējās ar to, ka Latvijai kļūstot par ES dalībvalsti, tiek noteiktas stingras prasības dabas aizsardzības jomā, kuru izpildei būs nepieciešams liels Dabas aizsardzības pārvaldes ieguldījums un kvalitatīvas turpmākās izmaiņas visā dabas aizsardzības sistēmā Latvijā kopumā.

Rolands Auziņš

Dabas aizsardzības pārvaldes direktors

1. Dabas aizsardzības pārvaldes juridiskais statuss un struktūra

Dabas aizsardzības pārvalde ir Vides ministrijas pakļautībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas savas kompetences ietvaros īsteno ar dabas aizsardzību saistīto normatīvo aktu izpildi un nodrošina vienotas dabas aizsardzības un dabas resursu izmantošanas politikas realizēšanu.

Dabas aizsardzības pārvalde ir izveidota ar mērķi nodrošināt Latvijas dabas vērtību saglabāšanu, veicināt sugu un biotopu aizsardzību, izveidot optimālu aizsargājamo dabas teritoriju tīklu.

Dabas aizsardzības pārvalde ir tā institūcija, kas realizē Vašingtonas konvencijas ieviešanu valstī.

Dabas aizsardzības pārvaldē ir izveidotas divas daļas – CITES Pārvaldības un atļauju daļa un Sugu un biotopu daļa, un vairāki sektori: kartogrāfijas, projektu sagatavošanas un ieviešanas sektors un administrācijas funkcijas atbalstošie sektori.

Dabas aizsardzības pārvaldes struktūru skatīt attēlā Nr. 1.1.

CITES pārvaldības un atļauju daļa (CPAD) izskata un sagatavo atļaujas Vašingtonas konvencijas aizsargājamo dzīvnieku un augu ieviešanai un izvešanai no valsts, izsniedz nemedījamo sugu indivīdu iegūšanas atļaujas Latvijā; izsniedz atļaujas zvejai īpašos vai zinātniskās izpētes nolūkos. CPAD izsniedz atļaujas nemedījamo dzīvnieku turēšanai iežogotās platībās, kuri izmantojami dzīvnieku izcelsmes produktu ieguvei vai sugas selekcijai, veic kolekciju reģistrēšanu un pārbauda to atbilstību atļaujās ierakstītiem nosacījumiem.

Kartogrāfijas sektors nodrošina kartogrāfiskā un cita informatīvā materiāla par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (ĪADT) pieejamību sabiedrībai (sagatavo un nodrošina dabas aizsardzības plānu izstrādātājus ar pieejamo ĪADT kartogrāfisko materiālu).

Sabiedrisko attiecību sektors atbildīgs par sabiedrības informēšanu, dabas apziņas veidošanu, Pārvaldes tēla popularizēšanu un mājas lapas uzturēšanu un atjaunošanu.

Sugu un biotopu daļa organizē īpaši aizsargājamo sugu aizsardzības plānu un dabas aizsardzības plānu īpaši aizsargājamām dabas teritorijām izstrādāšanu un uzraudzību, un sabiedrības iesaistīšanu šajā procesā, izskata mikroliegumu pieteikumus, kuri ierosināti ārpus meža zemēm; uzrauga apsaimniekošanas pasākumu, ko finansē Dabas aizsardzības pārvalde, realizāciju īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

Attēls 1.1.
Dabas aizsardzības pārvaldes struktūra

DIREKTORS					
DIREKTORA VIETNIEKS	SUGU UN BIOTOPU DAĻA	FINANŠU SEKTORS	PERSONĀLA UN LIETVEDĪBAS SEKTORS	JURIDISKAIS SEKTORS	SABIEDRISKO ATTIECĪBU SEKTORS
KARTOGRĀFIJAS SEKTORS					
CITES PĀRVALDĪBAS UN ATĻAUJU DAĻA					
PROJEKTU SAGATAVOŠANAS UN IEVIEŠANAS SEKTORS					

2. Iestādes galvenie uzdevumi un prioritātes

Dabas aizsardzības pārvaldes (Pārvaldes) galvenie uzdevumi ir organizēt īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (ĪADT) dabas aizsardzības plānu, kā arī sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrādi, veicināt to ieviešanu, veikt Vašingtonas konvencijas par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (*CITES*) uzraudzību.

2004. gadā Pārvalde, nosakot prioritāros uzdevumus, kā vienu no galvenajiem izvirzīja kvalitatīvu dabas aizsardzības plānu izstrādāšanu, sekojot izstrādes procesam un organizējot apmācības seminārus gan izstrādātājiem, gan interešu grupu pārstāvjiem, kas iesaistīti šajā procesā.

Realizējot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanu 2004. gadā, kā prioritāte tika izvirzīta pļavu biotopu apsaimniekošana, informācijas zīmju uzstādīšana un tūristu plūsmas organizēšana ĪADT.

ES likumdošanas normu piemērošana praktiskā darbā, kvalifikācijas paaugstināšana un ciešāka sadarbība ar ES un citām *CITES* uzraudzības institūcijām pasaulē bija galvenie Pārvaldes uzdevumi, veicot *CITES* konvencijas uzraudzības funkciju Latvijā.

Latvijai, iestājoties Eiropas Savienībā, jau ar 1. maiju stājās spēkā ES nosacījumi, kas noteica prioritātes Vašingtonas konvencijas ieviešanā – jaunu atļauju veidlapu izdošana un procedūru piemērošana, iesaistīto institūciju informēšana. Savukārt, izdodot aptuveni 10 dažāda veida atļaujas, kas Dabas aizsardzības pārvaldei noteiktas vairākos normatīvajos aktos, kā prioritāte tika izvirzīta sadarbības modeļu izveidošana starp valsts institūcijām un procedūras noteikšana, lai apmeklētājiem pārlietu nesarežģītu atļauju saņemšanas procesu.

3. Iestādes darbības rezultāti un to izvērtējums

Dabas aizsardzības pārvaldes 2004. gada prioritātes:

1. Dabas aizsardzības plānu izstrādāšana un uzraudzība.
2. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanas pasākumu realizācija esošā finansējuma ietvaros.
3. *CITES* pārvaldības funkcijas veikšana.
4. Dažādu atļauju izsniegšana.

3.1. Dabas aizsardzības plānu un sugu aizsardzības plānu izstrāde un uzraudzība

3.1.1. *Dabas aizsardzības pārvaldes finansētie dabas aizsardzības plāni*

Pārskata periodā par Pārvaldes finansējumu tika izstrādāti 6 dabas aizsardzības plāni šādām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: DP "Gaiziņkalns", DP "Pinku ezers", DL "Salas purvs", DL "Īdeņas un Kvāpānu dīķi", DP "Daugavas ieleja", DL „Lielupes grīvas pļavas”. Saistībā ar šiem dabas aizsardzības plāniem Sugu un biotopu daļas darbinieki piedalījušies 6 informatīvajās sanāksmēs, 5 publiskajās apspriešanās, ir noorganizētas 12 uzraudzības grupas sanāksmes, sniegtas konsultācijas plānu izstrādātājiem. Ar vides ministra 21.07.2004. rīkojumu nr. 215 apstiprināts dabas parka "Pinku ezers" dabas aizsardzības plāns. Ar vides ministra 14.09.2004. rīkojumu nr. 263 apstiprināts DL „Īdeņas un Kvāpānu dīķi” dabas aizsardzības plāns. Ar vides ministra 28.12.2004. rīkojumu nr. 417 apstiprināts DL „Salas purvs” dabas aizsardzības plāns. Ar vides ministra 16.03.2005. rīkojumu nr. 113 apstiprināts DP „Daugavas ieleja” dabas aizsardzības plāns.

3.1.2. *Citu organizāciju finansētie dabas aizsardzības plāni*

Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieki piedalījās arī citu organizāciju finansēto dabas aizsardzības plānu (DAP) uzraudzībā. 2004. gadā ar citu organizāciju finansiālu atbalstu tika uzsākts darbs pie 21 dabas aizsardzības plāna izstrādes. Tika noorganizētas 77 uzraudzības grupu sanāksmes, 13 publiskās apspriešanas un 24 informatīvās sanāksmes, tādējādi kopumā piedaloties 114 sanāksmēs. Līdz 2004. gada beigām tika apstiprināti 8 dabas aizsardzības plāni, tie ir:

vides ministra 28.12.2004. rīkojums nr. 417 ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis „Kaltenes kalvas”, vides ministra 28.12.2004. rīkojums nr. 417 DL „Ģipka”, vides ministra 31.01.2005. rīkojums nr. 50 dendroloģiskais stādījums „Lāčupītes dendroloģiskais stādījums”, vides ministra 01.11.2004. rīkojums nr. 344 DP „Piejūra”, vides ministra 01.11.2004. rīkojums nr. 344 DL „Užava”, vides ministra 21.08.2004. rīkojums nr. 215 DL „Čertoka ezers”, vides ministra 20.08.2004. rīkojums nr. 243 DL „Vidzemes akmeņainā jūrmala”, vides ministra 28.12.2004. rīkojums nr. 417 DL „Driksnas sils”.

3.1.3. *Sugu aizsardzības plāni*

Organizēta divu sugu aizsardzības plānu izstrāde. Plānu izstrādes gaitā tika organizētas 4 sanāksmes, kurās piedalījās ieinteresēto institūciju pārstāvji. Sugas aizsardzības plāns „Ziemeļu upespērlene *Margaritifera margaritifera*” apstiprināts 10.11.2004. ar vides ministra rīkojumu nr. 363, bet sugas aizsardzības plāns „Mednis *Tetrao urogallus*” apstiprināts 04.01.2005. ar vides ministra rīkojumu nr. 2.

3.1.4. Dabas aizsardzības plānu uzraudzība

Lielāko Pārvaldes cilvēkresursu darbu aizņēma uzraudzība par izstrādājamo dabas aizsardzības plānu procesu saskaņā ar 04.07.2002. VARAM rīkojumu Nr. 120 „Ieteikumi īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai”.

Organizētas 77 uzraudzības grupas sanāksmes, 13 publiskās apspriešanās un 24 informatīvās sanāksmes.

Uzraudzības grupu sanāksmes galvenokārt notika pagastu pašvaldību padomēs, piedaloties uzraudzības grupu locekļiem, bet informatīvajās sanāksmēs ir iespēja piedalīties ikvienam interesentam. Informatīvās un publiskās sanāksmes tika rīkotas pagasta pašvaldību zālēs, skolās u.c., kur ir iespēja sanākt lielam skaitam interesentu. Par informatīvo un publisko sanāksmju organizēšanu savlaicīgi tika informēti vietējie iedzīvotāji (ieliekot vietējos laikrakstos informāciju par sanāksmes norises laiku un vietu, kā arī izziņojot informāciju vietējā pašvaldībā, skolās, pie veikaliem). Ja apspriežamajai teritorijai privāto zemju īpašnieki bija mazāk kā pieci, tad informatīvā un publiskā apspriešana netika organizēta, bet privāto zemju īpašnieki tika uzaicināti piedalīties uzraudzības grupas darbā.

Jāatzīmē, ka pirms katras sanāksmes izstrādātājs uzraudzību grupu locekļiem izsūtīja materiālus rediģēšanai, kurus pēc tam kopīgi apsprieda sanāksmēs. Izvērtējot 2004. gada pieredzi dabas aizsardzības plānu izstrādē, jāatzīst, ka no vietējo iedzīvotāju puses bija ļoti liela interese par plānu izstrādes procesu un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām kopumā.

2004. gadā 27 īpaši aizsargājamām dabas teritorijām tika uzsākts darbs pie dabas aizsardzības plānu izstrādes (pie atsevišķām teritorijām darbs turpinās arī 2005. gadā):

- Kurzemes reģionā – DL „Ģipka”, ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis „Kaltenes kalvas”, DL „Užava”, DL „Viskūžu sala”, DP „Pinku ezers”, DL „Sakas grīņi”, DL „Gaviezes āmuļi”, DL „Baltezera purvs”.
- Zemgales reģionā – DP „Daugavas ieleja”, dendroloģiskais dabas piemineklis „Skrīveru dendrārijs”, ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis „Skaistkalnes karsta kitenes”, DL „Viķu purvs”.
- Vidzemes reģionā – DL „Driksnas sils”, DL „Palšu purvs”, DP „Gaiziņkalns”, DL „Virguļīcas meži”, DP Salacas ieleja”, DL „Melturu sils”, DL „Spinduļu meži”, DL „Vidzemes akmeņainā jūrmala”.
- Latgales reģionā – DL „Numernes valnis”, DL „Nīcgaļu meži”, DP „Silene”, DL „Čertoka ezers”, DL „Īdeņas un Kvāpānu dīķi”, DL „Salas purvs”, DL „Lielupes grīvas pļavas”.

3.1.5. Plānu kvalitātes uzlabošana

Lai celtu dabas aizsardzības plānu kvalitāti un lai paaugstinātu rakstītāju, uzraudzītāju un plānu realizētāju kvalifikāciju, kā arī, lai iesaistītu dabas aizsardzības plānu sagatavošanā plašāku auditoriju, Dabas aizsardzības pārvalde 2004. gadā organizēja apmācību kursus, kur būtu iespēja piedalīties visiem interesentiem no dažādiem Latvijas reģioniem.

Seminārs tika organizēts Aizkrauklē no 21. līdz 22. jūnijam, tā tēma: "Dabas aizsardzības plānu izstrāde un ieviešana". Seminārā piedalījās 41 dalībnieks, kas bija esošie vai potenciālie dabas aizsardzības plānu izstrādātāji, pasūtītāji, kā arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekotāji no visiem Latvijas reģioniem.

3.2. Mikroliegumi

2004. gadā ir izvērtēti 24 mikroliegumu veidošanas priekšlikumi. Par mikroliegumu izveidi tika informēti ieinteresēto institūciju pārstāvji no pašvaldībām, Reģionālajām vides pārvaldēm, Valsts vides inspekcijas, Latvijas vides aģentūras, Vides ministrijas, kā arī zemju īpašnieki vai lietotāji. Ar LR Valsts zemes dienestu ir noslēgts sadarbības līgums par nekustamā īpašuma valsts kadastra reģistra informācijas sniegšanu mikroliegumu izveidošanai.

3.3. Finansētie pasākumi, izstrādātie projekti

3.3.1. Līgumi

Dabas aizsardzības pārvalde 2004. gadā atbalstīja dažāda veida ĪADT apsaimniekošanas pasākumus, kopsummā par **18 413 Ls**. Tika noslēgti 10 līgumi par apsaimniekošanas pasākumu veikšanu 8 īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, finansējot biotopu atjaunošanu, apsaimniekošanu, tūrisma mazās infrastruktūras attīstību (dabas taku atjaunošana, informatīvo stendu izvietošana, u.c.), kā arī informatīvo materiālu izdošanu, ar mērķi veikt sabiedrības izglītošanu un veidot saudzīgu attieksmi pret vidi. Darbus izpildīja attiecīgo pašvaldību darbinieki, zinātnisko institūciju darbinieki un zemes īpašnieki.

Noorganizēta pļavu apsaimniekošana DP „Engures ezers” (80 ha ganīšana), DL „Mugurves pļavas” (16,42 ha krūmu ciršana) un DP „Dvietes paliene” (15 ha krūmu ciršana), DL „Liepājas ezers” (119 ha noganīšana), DL „Vērenes vīksnu un gobu audze” (4,6 ha pļaušana), DL „Gudenieki” (1 ha noganīšana un 3 ha krūmu ciršana) un DL „Mežmuižas avoti” (0,7 ha krūmu ciršana).

Att. 3.1. Apsaimniekota pļava DL „Vērenes vīksnu un gobu audze”

8 informācijas stendi un 40 zonējuma zīmes uzstādītas DP „Engures ezers”, 5 informatīvās robežzīmes uzstādītas DL „Mežmuižas avoti”.

Veikta 3 km takas labiekārtošana DP „Engures ezers” un 1,2 km takas labiekārtošana DP „Daugavas loki”.

Att.3.2. Labiekārtota dabas taka DP „Daugavas loki”

Tabula 3.1.

Apsaimniekošanas pasākumu finansējums 2004. gadā

Nr.	Izpildītājs	Teritorija	Veiktie pasākumi
1.	Engures ezera dabas parka fonds	Dabas parks „Engures ezers”	Niedru pļaušana 60 ha un noganīšana 80 ha platībā. 40 zonējuma robežzīmju un 8 informatīvo stendu uzstādīšana. Organizēta dabas takas (3 km) izveidošana. Nodrošināta DP teritorijas kontrole. Organizēts informatīvs seminārs.
2.	Grobiņas pagasta padome	Dabas liegums „Liepājas ezers”	Vītiņu pļavu (kopējā platība 120 ha) noganīšana, aploka remonts 3,3 km.
3.	Zemes īpašnieks	Dabas liegums "Mugurves pļavas"	Krūmu ciršana 16,42 ha.
4.	SIA "Limnoloģijas institūts"	Dabas parks "Dvietes paliene"	Krūmu ciršana 15 ha.
5.	DP „Daugavas loki” administrācija	Dabas parks "Daugavas loki"	Dabas takas atjaunošana 1,2 km.

6.	Gudenieku pagasta padome	Dabas liegums "Gudenieki"	Noganīšana 1 ha, krūmu ciršana un novākšana 3 ha.
7.	Madlienas pagasta padome	Dabas liegums "Vērenes vīksnu un gobu audze"	Pļavu pļaušana 4,66 ha
8.	Allažu pagasta padome	Dabas liegums "Mežmuižas avoti"	Uzstādītas 5 robežzīmes. Krūmu ciršana 0,7 ha.

Att.3.3. Uzlabota infrastruktūra DL „Mežmuižas avoti”

3.3.2. Projekti

Pārskata periodā ES programmas **Life Nature** ietvaros finansiāli tika atbalstīti vairāki Latvijas projekti, bet trijos no tiem Dabas aizsardzības pārvalde ir sadarbības partnere:

1. *Management of fire-bellied toads of the Baltic region;*
2. *Implementation of mire habitat management plan in Latvia;*
3. *Management of Latvian floodplains for EU priorities species.*

Līdz ar to tuvākajos trīs gados Pārvaldes darbība, kas saistīta ar dabas aizsardzības plānu, biotopu atjaunošanu un apsaimniekošanu, infrastruktūras veidošanu, kā arī informācijas materiālu izdošanu, būs galvenokārt *Life Nature* projektu teritorijās:

- DL „Sitas un Pededzes palīene”, Balvu raj.
- DL „Mugurves pļavas”, Gulbenes raj.
- DP „Dvietes palīene”, Daugavpils raj.
- DL „Užavas augštece”, Kuldīgas raj.
- DL „Stiklu purvi”, Talsu raj.
- DL „Klāņu purvs”, Ventspils raj.
- DL „Vesetas palīenes purvs”, Aizkraukles rajons.

LVA finansēto projektu ietvaros Pārvalde realizēja īpaši aizsargājamo dabas teritoriju informatīvo zīmju un ceļu lietošanas aizlieguma zīmju izgatavošanu. Tā rezultātā Reģionālajām vides pārvaldēm, ĪADT administrācijām, pašvaldībām tika nodotas 3700 ĪADT robežu informatīvās zīmes (ozola lapas) un 67 ceļa zīmes „Iebraukt aizliegts Nr. 301”, tādā veidā pievēršot sabiedrības uzmanību ĪADT robežām un atpazīstamībai.

Projekta „Iepazīsti! Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Latvijā (NATURA 2000 tīkls)” ietvaros tika izdots buklets – karte „Iepazīsti *Natura 2000* teritorijas Latvijā!” (3000 eksemplāros) ar to teritoriju robežām, kas iekļautas NATURA 2000 tīklā, un informatīvo tekstu, kas sniedz uzskatāmu informāciju par Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izplatību Latvijā.

Projekta „Atzīmējamās dienas īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās 2004. gadā” ietvaros, sadarbībā ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju administrācijām (Gaujas nacionālais parks, Ķemeru nacionālais parks, Teiču dabas rezervāts, Slīteres nacionālais parks un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts), tika rīkoti vairāki pasākumi sabiedrības vides apziņas veidošanai:

- 1) 24. maijā Eiropas Dabas un nacionālo parku diena, kuras ietvaros īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apmeklētājiem tika nodrošināta bezmaksas ieeja, kā arī organizēti 4 semināri un izgatavoti izdales materiāli (bukleti, uzlīmes un CD).
- 2) Pļavu dienu ietvaros, kas norisinājās jūnijā un jūlijā tika noorganizēti 4 semināri, kā arī izgatavoti izdales materiāli (bukleti un uzlīmes).
- 3) Putnu dienu ietvaros, kas norisinājās oktobrī, tika noorganizēti 4 putnu vērošanas pasākumi un izgatavoti izdales materiāli (bukleti un uzlīmes). Projekta rezultātā plašāka sabiedrība tika informēta (laikrakstos un masu medijos) par dabas aizsardzības sistēmu Latvijā, kā arī iepazīstināta ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un tajās sastopamajām dabas vērtībām.

Gada nogalē Dabas aizsardzības pārvalde nacionālās programmas ietvaros saņēma finansējumu projektam „Vides sakārtošana un ekotūrisma infrastruktūras izveide dabas parka “Embūtes pauguraine” teritorijā”, ko izstrādāja „Vides projekti”. Projektu līdzfinansē Eiropas Savienība (Eiropas reģionālās attīstības fonds - **ERAF**), nodrošinot 75 % (238 170 Ls) no kopējām projekta izmaksām (317 560 Ls). Projekta realizācijas vieta - Embūtes dabas parks, kas izveidots iespaidīgo gravu aizsardzībai. Dabas parka gravas ietver izcilus ozolu, liepu, kļavu un gobu mežus. Īpašie apstākļi nodrošina lielu bioloģisko daudzveidību augu, kukaiņu, putnu, kā arī sīkspārņu ziņā. Embūtes bagātā daba un kultūrvēsture piesaista daudzu tūristu interesi. Lai turpmāk mazinātu tūrisma negatīvo ietekmi un saglabātu dabas parka vērtības, projekta ietvaros jāizveido ekotūrisma informācijas un izglītošanas centrs ar Embūtes dabas parka teritorijas dabas vides un kultūrvēstures ekspozīciju; jāierīko skatu vietas un ekotūrisma takas ar informatīvo nodrošinājumu (bukleti, stendi, zīmes, u.c.).

3.4. Dabas aizsardzības pārvaldē izsniegtās atļaujas

3.4.1. CITES

Dabas aizsardzības pārvalde Latvijā veic CITES pārvaldības institūcijas funkciju – tā ir atbildīga par atļauju izsniegšanu un iesaistīto organizāciju koordinēšanu. CITES ir Konvencija par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (Vašingtonas konvencija). Tā ar īpašu atļauju sistēmas palīdzību regulē un seko līdzi tirdzniecībai ar savvaļas augiem un dzīvniekiem, kā arī no tiem gatavotiem izstrādājumiem.

2004. gads atšķīrās no iepriekšējiem ar to, ka, iestājoties ES, mainījās arī atļauju izdošanas kārtība un nosacījumi, kā arī bija jāizveido jauna atļauju forma.

Pārskata periodā Dabas aizsardzības pārvalde ir izskatījusi 71 CITES atļauju pieprasījums, izdodot 10 CITES apliecības un 61 CITES importa, eksporta, reeksporta atļaujas, kā arī tika sagatavota un nosūtīta atskaite par 2003. gadā izsniegtajām atļaujām CITES sekretariātam un UNEP WCMC.

Vairākas muižas, ne vienmēr pareizi definējot CITES nosacījumus, preču pārvadātājiem pieprasīja izziņas no Dabas aizsardzības pārvaldes, kas sagatavoja 61 izziņu par preces nepiederību Vašingtonas konvencijas īpatņiem.

3.4.2. Atļaujas

2004. gadā Pārvalde realizēja virkni funkciju, kas tai ir deleģētas Latvijas normatīvajos aktos, lai izdotu atļaujas:

- nemedījamo sugu indivīdu iegūšanai;
- zvejai īpašos nolūkos vai zinātniskās izpētes nolūkos;
- dzīvnieku izcelsmes produktu ieguvei vai sugas selekcijai izmantojamo savvaļas nemedījamo dzīvnieku turēšanai nebrīvē;
- savvaļas dzīvnieku turēšanai nebrīvē un savvaļas dzīvnieku kolekciju izveidošanai;
- zivju sugu pārvietošanai un jaunu sugu ieviešanai;
- ģenētiski modificēto organismu apzinātai izplatīšanai vidē.

Tika izdotas:

- 26 nemedījamo sugu indivīdu iegūšanas atļaujas;
- 115 atļaujas (licences) zvejai īpašos nolūkos vai zinātniskās izpētes nolūkos (kā arī 8 iekšējo ūdeņu nozvejas žurnāli);
- 9 dzīvnieku izcelsmes produktu ieguvei vai sugas selekcijai izmantojamo savvaļas nemedījamo dzīvnieku turēšanai nebrīvē;
- 2 atļaujas savvaļas dzīvnieku turēšanai nebrīvē un savvaļas dzīvnieku kolekciju izveidošanai;
- 3 atļaujas zivju sugu pārvietošanai un jaunu sugu ieviešanai.

2004. gadā pēc ekspertu atzinuma tika palielinātas kvotas parka vīngliemeža (*Helix pomatia*) iegūšanai, atļaujot ievākt 200 tonnas. Izdodot ierobežoti izmantojamo, nemedījamo sugu atļaujas, viena atļauja vīngliemežu ievākšanai tika piešķirta konkursa rezultātā.

3.4.3. CITES (Vašingtonas) konvencijas uzraudzība – darbība starptautiskajā jomā

Nevienā citā jomā Dabas aizsardzības pārvaldei starptautiskā mērogā nav deleģētas tik atbildīgas funkcijas kā CITES konvencijas ieviešanā.

Kā pilntiesīga ES locekle kopš 2004. g. 1. maija Latvija piedalās ES dalībvalstu Komisiju darba grupu sanāksmēs par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām. 2004. gadā notika 6 darba grupu un ekspertu sanāksmes, kuru galvenais mērķis bija sagatavoties (izpildīt arī dažādus “mājas darbus”) 13. Vašingtonas konvencijas konferencei, kas notika oktobrī Bankokā, Taizemē, kā arī izvērtēt šīs konferences rezultātus.

Darba grupu sanāksmēs tika formulēti viedokļi šādos jautājumos, kā CITES komiteju darbības optimizēšana, sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām, dažādu sugu aizsardzības programmas, jautājumi par tirdzniecības kontroli un īpatņu marķēšanu, CITES pielikumu grozījumi, tajā skaitā

jaunu sugu iekļaušana CITES pielikumos, vai to pārvietošana no viena pielikuma citā. Tika īpaši uzsvērts, ka Latvija nav iesniegusi Komisijai CITES zinātnisko iestāžu CITES sugu speciālistu - ekspertu sarakstu. (Tas nav izdarīts, jo Latvijā nav atrisināts šādu ekspertu finansēšanas jautājums). Latvijas delegātiem vajadzēja informēt Komisiju par aktivitātēm, kas veiktas, lai veicinātu CITES ieviešanu, informēt Komisiju par nacionālo likumdošanu, vai ir normatīvie akti, kuros ir ietvertas stingrākas prasības nekā Eiropas Kopienas normatīvajos aktos. Delegātiem bija jāatskaitās par Gaborones grozījumu ratificēšanu katrā valstī.

CITES konvencijas dalībvalstu konferencē Bankokā, Taizemē (30.09. – 18.10.) darbs tika organizēts Komitejās Nr.1 un Nr.2. Dabas aizsardzības pārvaldes vecākā referente G. Gabrāne Latvijas Republiku pārstāvēja Komitejā Nr.1, bet VIDM pārstāvis V. Bernards - Komitejā Nr.2.

Eiropas Kopienas koordinācijas sēdēs tika izskatīti un analizēti 13-tās dalībvalstu konferences Komiteju sēžu jautājumi, kā arī tika formulēts Eiropas Kopienas dalībvalstu viedoklis. Pēc viedokļa formulēšanas Eiropas Kopienas dalībvalstis vienojās par pozitīvu vai negatīvu balsojumu katram Komitejās izvirzītajam darba jautājumam, kā arī par dalībvalstu kandidātu, kurš aizstāvēs Eiropas Kopienas formulēto viedokli Komitejās.

Bankokā notika arī papildus tikšanās un pārrunas ar CITES Sekretariāta Juridisko departamentu par Latvijas Republikas normatīvo aktu atbilstību un to ieviešanu atbilstoši kategorijai 1. Pārrunu gaitā tika analizēta 28. septembra vēstule Nr. 1.07/12, kura iepriekš tika nosūtīta CITES Sekretariātam. Kā arī tika iesniegta CITES Sekretariāta Administratīvajam departamenta adresēta vēstule par CITES ieviešanā iesaistīto institūciju kontaktadresēm

Konferences laikā Latvijas Republikas normatīvie akti un to ieviešana tika atzīta par atbilstošu kategorijai 1, kā arī tika atjaunoti nacionālie kontakti www.cites.org mājas lapā.

Eiropas Savienības dalībvalstu darba grupas sanāsmē "*32th meeting of the Committee on Trade in Wild Fauna and Flora*" tika apspriesti jautājumi par izmaiņām Eiropas Savienības normatīvajos aktos, kuri nepieciešami, lai īstenotu 13-tajā Vašingtonas konvencijas „Par starptautisko tirdzniecību ar apdraudēto augu un dzīvnieku sugu īpatņiem” dalībvalstu konferencē Taizemē pieņemtos lēmumus.

2004. gadā Latvija pirmo reizi delegēja pārstāvjus piedalīties **piektajā Eiropas reģionālajā CITES augu sanāsmē** Varšavā. Sanāksmes mērķis – izveidot ciešāku ES reģiona valstu sadarbību, uzlabot CITES kontroles mehānismu (tika strādāts pie Muitnieku apmācības programmas pamatnostādņēm). Darba grupās vienojās par CITES pielikumos iekļauto augu sugām – jaunu noteicēju sastādīšanas kritērijiem. Seminārā atklājās, ka ES kandidātvalstīm ir vitāli nepieciešams strādāt pie sabiedrības informēšanas kampaņas un CITES logo atpazīstamības veicināšanas. Pārvaldes pārstāve G. Gabrāne iepazīstināja sanāksmes dalībniekus un ES Augu Komitejas pārstāvjus ar Latvijas CITES institūcijām un CITES pielikumos iekļautajām savvaļas augu sugām Latvijā.

Kā pieredzes apmaiņas un mācību pasākums tika apmeklēts **seminārs „International Expert Workshop on the Enforcement of Wildlife Trade Controls in Phare Countries”** Ungārijā, Budapeštā, ko organizēja *Traffic Europe*. Semināra mērķis bija pieredzes apmaiņa starp dažādām jauno ES dalībvalstu CITES ieviešanā iesaistītajām institūcijām, galveno uzvaru liekot uz iespējām piemērot adekvātu sodu par CITES noteikumu pārkāpumiem, kā arī uz CITES ieviešanā iesaistīto institūciju sadarbības uzlabošanas iespējām. Dalībnieki iepazinās ar konkrētiem pārkāpumu piemēriem un iedziļinājās procesa gaitā no pārkāpumu konstatēšanas brīža līdz vainīgo sodīšanai. Uzmanība tika pievērsta iesaistīto institūciju sadarbības procesam un iespējām šo sadarbību uzlabot. Seminārs parādīja, ka Latvijā joprojām nav sakārtota CITES

ieviešanu regulējošo normatīvo aktu sistēma, kā arī ne vienmēr izdodas veiksmīga sadarbība starp institūcijām, kas iesaistītas CITES ieviešanā valstī (Muita, zinātniskās organizācijas, u.c.).

Konvencijas ieviešanas jomā Pārvalde veic regulāru saraksti ar citu valstu *CITES uzraudzības un zinātniskajām institūcijām* Kanādā, Nīderlandē, Čehijā, Slovākijā, Ungārijā u.c..

3.5. Dalība VIDM stratēģiju un normatīvo aktu izstrādē

Pārskata laikā Dabas aizsardzības pārvalde aktīvi iesaistījās gan VIDM darbības stratēģijas 2005.-2007. gadam izstrādāšanā (Dabas aizsardzības sadaļa), gan licencētās makšķerēšanas stratēģijas izstrādē, un piedalījās šādu normatīvo dokumentu tapšanā:

MK noteikumu projekts „Grozījumi MK 2001. gada 2. janvāra not. Nr. 3 Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos”;

MK noteikumu projekts „Par atļaujas (licences) izsniegšanas kārtība zvejai īpašos nolūkos un zinātniskās izpētes nolūkos”;

MK noteikumu projekts par DP „Ogres ieleja” individuālajiem aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumiem;

MK noteikumu projekts par DL „Ovīši” individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem.

3.6. Kartogrāfija

Gan īpaši aizsargājamās dabas teritorijas izveidošana, gan tās apsaimniekošana nav realizējama bez precīza kartogrāfiskā materiāla. Strauji attīstoties tehnoloģiskajām iespējām, mūsdienu situācija parādīja, ka ĪADT iezīmēšana kartēs ar precizitāti M 1:50 000 ir nepietiekama, lai darbotos ar dažādu nozaru plānošanas dokumentiem (teritoriju plānojumiem, mežaudžu plāniem, u.t.t.).

Dabas aizsardzības pārvalde, sadarbībā ar Vides ministriju un reģionālajām vides pārvaldēm (skatīt nod.4.2.), DAP izstrādātājiem un pašvaldību teritorijas plānotājiem, 2004. gadā uzsāka ĪADT, kurām nav administrācija, robežu precizēšanu. M 1: 10 000 tika digitizētas robežas 45 ĪAD teritorijām, bet 91 ĪAD teritorijai - saskaņā ar VAS „Latvijas valsts meži” digitālajiem mežaudžu daļplāniem. 23 ĪADT robežas daļēji tika uzmērītas dabā, izmantojot GPS uztvērēju.

Ņemot par pamatu 362 NATURA 2000 teritorijas (bez ĪADT ar administrācijām, bet ar mikroliegumiem un ģeoloģiskajiem pieminekļiem), ir digitizētas 258 teritorijas, bet 104 ĪAD teritorijas vēl ir bez digitālām robežām.

Regulāri tika sagatavotas apsaimniekošanas pasākumu shēmas un ĪADT robežas pašvaldību teritoriju plānojumiem, piemēram, Dundagas, Ērgļu, Ances, Pasienes, Gaujienas pagastu padomēm, u.c.

Dabas aizsardzības pārvaldes darbība ar ĪADT robežām parādīja, ka valstī nav sakārtots jautājums par kartogrāfiskā materiāla aprites kārtību, atbildību par digitālo kartogrāfisko materiālu precizitātes un autentiskuma pārbaudi un uzturēšanu.

4. Sabiedrisko attiecību veidošana un saikne ar sabiedrību

Dabas aizsardzības pārvaldes pamatdarbība ir saistīta ar sabiedrību, gan izdodot dažāda veida atļaujas, gan uzraugot dabas aizsardzības plānu izstrādāšanu, gan to ieviešanu, gan piedaloties sabiedrības informēšanas pasākumos un Konsultatīvo padomju uzraudzības grupās.

Lai popularizētu dabas aizsardzību un izplatītu informāciju par galvenajām Pārvaldes aktivitātēm, 2004. gadā uzsvars tika likts uz kvalitatīvas mājas lapas sagatavošanu, kura sabiedrībai bija pieejama gada vidū. Mājas lapa www.dap.gov.lv pirmo reizi Latvijā piedāvāja interaktīvu karti par visām īpaši aizsargājām dabas teritorijām.

Daudziem interesentiem, medijiem, sabiedriskajām un valsts organizācijām, kā arī privātpersonām Pārvaldes speciālisti sniedza konsultācijas - telefoniski, rakstiski, gan arī tiekoties klātienē, piemēram - LETA par vīngliemežu konkursu, "Latvijas Avīzei" par Ramsāres konvenciju, informācija laikrakstam „Kurzemes vārds”, LTV Panorāmai par bioloģiski vērtīgām pļavām, raidījumam "Zaļais īpašums", Latvijas TV Latgales reģionālajai TV par dabas aizsardzības jautājumiem un robežzīmēm.

Lai sagatavotu Latvijas NATURA 2000 procesa novērtējumu, sniegtas intervijas WWF Latvija un *Baltic Environment Forum* pārstāvjiem par jaunu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanu.

Sniegtas intervijas laikrakstam „Diena” par DL „Bernāti”, “Ogres Vēstīm” par DP „Ogres ieleja”, TV raidījumam "Zaļais īpašums" par apsaimniekošanas iespējām īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

VIDM departamenti un pakļautās iestādes iepazīstinātas ar NATURA 2000 procesa rezultātiem 2003.gadā.

Pārvalde pārskata periodā atbalstīja ZM organizētos meža dienu pasākumus, piedaloties ar informācijas standu Doma laukumā un vairākās talkās, sakopjot piedrazotos mežus īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.

Pārvaldes finansētais buklets „Dosimies dabā!” sniedz sabiedrībai ieskatu par īpaši aizsargājamo dabas teritoriju administrācijām un dabas vērtībām.

4.1. Sadarbība ar pašvaldībām

Viena no galvenajām Dabas aizsardzības pārvaldes mērķa grupām 2004. gadā bija pašvaldības, kā arī zemes īpašnieki un lietotāji, kuru teritorijās atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.

Pašvaldības un zemes īpašnieki teritorijās, kurām izstrādātā dabas aizsardzības plānus tika iesaistīti plānu izstrādes procesā. Visās informatīvajās sanāksmēs, uzraudzības grupās un sabiedriskajās apspriedēs tika izplatīti Pārvaldes informācijas materiāli. Pašvaldību pārstāvji tika aicināti uz semināru par Dabas aizsardzības plānu izstrādāšanu Aizkrauklē. Konsultācijas tika sniegtas Preiļu novada domei, Liepājas pilsētas domei, Rīgas attīstības aģentūrai, Raunas pagastam, Ādažu pagasta būvvaldei, Garkalnes pagasta padomei, Bauskas rajona padomei, Cēsu, Ludzas un Madonas rajonu pašvaldību vadītājiem, Rīgas domes Vides departamentam.

Konsultācijas par apsaimniekošanu un dabas aizsardzības plānu ieviešanu privāti saņēma zemes īpašnieki par Daugavas ieleju un Kaltenes ģeoloģisko dabas liegumu; individuālie zemes īpašnieki Sēlpils, Mazozolu, Rojas, Vestienas, Garkalnes, Rudes pagastos un Kuldīgas rajonā.

4.2. Sadarbība ar valsts institūcijām un sabiedriskajām organizācijām

Dabas aizsardzības pārvaldei ir cieša sadarbība ar dabas aizsardzībā iesaistītajām valsts un nevalstiskajām organizācijām. Kā labas sadarbības piemēru jāmin informācijas apmaiņa ar Valsts Zemes dienestu Rīgā, kas izpaudās gan kopīgās apspriedēs, gan konkrētos sadarbības līgumos par savstarpēju datu apmaiņu. Dabas aizsardzības pārvalde ir saņēmusi tās pamatfunkciju realizēšanai nepieciešamo kartogrāfisko materiālu (ortofoto, zemes kadastra kartes), kas kalpo par pamatu ĪADT dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai, robežu iezīmēšanai, precizēšanai un teritorijas zonējuma sagatavošanai.

Sadarbībā ar Reģionālajām vides pārvaldēm un Vides ministriju 2004. g. tika noorganizēti trīs reģionālie semināri Kuldīgā, Rēzeknē un Valmierā, lai vienotos par ĪAD teritoriju robežu precizēšanas procesu. Šie semināri parādīja, cik svarīgs ir kvalitatīvs kartogrāfiskais materiāls RVP darbā un cik ļoti ir nepieciešama pienācīga tehnoloģiskā bāze, lai varētu darboties ar digitālām kartēm un programmatūru uz vietām, rajonos, lai varētu nodrošināt ĪADT aizsardzību un dabas vērtību saglabāšanu, izsniedzot dažāda veida nosacījumus un atzinumus.

Att.4.1. Robežu apskate dabā DL „Gaiļukalns” Rēzeknes rajonā

Veicot CITES uzraudzības institūcijas funkciju, Dabas aizsardzības pārvaldei ir svarīga informācijas apmaiņa un sadarbība ar citām CITES izpildinstitūcijām Latvijā, kā Sanitāro robežinspekciju, Rīgas muitas lietu kontroles daļu, Galveno muitas pārvaldi, Valsts vides inspekciju. Tikai 2004. gadā Latvija oficiāli ieguva darboties spējīgu CITES zinātnisko institūciju, kura ir Vides ministrijas pakļautībā - Dabas muzeju, ar kuru uzsāka aktīvu sadarbību.

2004. gadā pirmo reizi Pārvalde kopā ar RVP un Pārtikas un veterināro dienestu veica nemedījamo sugu savvaļas dzīvnieku turēšanas prasību ievērošanas pārbaudi iežogotās platībās, apsekojot 7 nemedījamo sugu savvaļas dzīvnieku iežogotās platības. Šīs pārbaudes parādīja nepieciešamību attīstīt sadarbību starp šīm institūcijām, precizēt atbildības sfēras, kā arī uzlabot likumdošanu šajā jomā.

Sadarbībā ar VIDM, Pārvaldes darbinieki piedalījās konkursa “Sējējs - 2004” otrās kārtas vērtēšanas komisijā, grupā “Dabas saimniecība” apmeklējot saimniecības: Rēzeknes rajona Vērēnu pagasta “Kalna Vīteri” un Cēsu rajona Straupes pagasta “Vējiņi”, DL “Gudenieki” Kuldīgas rajona Gudenieku pagastā un DP “Talsu pauguraine” Talsu rajonā. Veikts saimniecību novērtējums.

Dabas aizsardzības pārvaldei tās dažu gadu darbības laikā izveidojusies laba sadarbība ar Valsts meža dienestu un A/S „Latvijas valsts meži” gan kopīgu pasākumu rīkošanā – kā talkas ĪAD teritoriju sakopšanā, gan arī semināru organizēšana, kuros dalās pieredzē un informācijā par dabas aizsardzības jautājumiem.

Sadarbībā ar Life projektu „Ziemeļgaujas ielejas aizsardzība un apsaimniekošana” un Valkas virsmežniecību veikta Gaujas krastu sakopšanas talka DP „Ziemeļgauja”, sadarbībā ar Alsungas mežniecību - talka DP "Pinku ezers", sadarbībā ar Vidusdaugavas mežsaimniecību talka dabas pieminekļa "Skaistkalnes karsta kritesnes" teritorijas sakopšanai.

Att. 4.2. Talka Ziemeļgaujas krastu sakopšanā

Pārvaldes sadarbībā ar nevalstiskajām organizācijām ir jāpiemin „Vides aizsardzības klubs”, „Dzīvnieku draugs”, „Dabas retumu krātuve”, WWF Latvijas nodaļa, LDF, LOB, sabiedriskā organizācija "Gaiziņkalna dabas parka sabiedriskā padome", u.c. risinot dabas aizsardzības jautājumus.

4.3. Starptautisko projektu uzraudzība

Lai nodrošinātu to dabas aizsardzības mērķu realizāciju, kas izvirzīti, izveidojot ĪADT un izstrādājot DAP, Dabas aizsardzības pārvalde piedalās vairāku ES finansēto projektu uzraudzības grupās:

- Life projekta “Ziemeļgaujas ielejas aizsardzība un apsaimniekošana” uzraudzības grupā;
- Life projekta “Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā” uzraudzības grupā;
- Starptautiskā kopprojekta „Natura 2000 vietu apsaimniekošana: vajadzības, iespējas, perspektīvas” vadības grupā;
- Starptautiskā kopprojekta „Integrētā mitrāju un mežu apsaimniekošana pārrobežu teritorijā Ziemeļu Livonija” vadības grupā (projekta mērķis ir izstrādāt ilgtspējīgas apsaimniekošanas dabas aizsardzības plānu mežu un mitrāju pierobežu teritorijām). Darba gaitā atklājās, ka projekta sekmīgai realizācijai nepieciešama daudzpusīga plānošana; ir jāveicina sadarbība starp Latvijas un Igaunijas puses speciālistiem, kā arī vides un dabas aizsardzības institūcijām, bet dažādu valstu normatīvo aktu nesaskaņošana, piemēram, medījumu jautājumos apgrūtina projektu aktivitāšu realizāciju projekta darbības laukā.

4.4. Sabiedrības informēšana par *CITES*

Vašingtonas konvencijas pamatnostādnes nav realizējamas ar kontroles un sodu piemērošanu – tikai izglītota sabiedrība ar savu attieksmi un rīcību var veicināt pasaulē apdraudētu sugu saglabāšanu un aizsardzību. Bet liels darbs ir jāiegulda izglītošanas jomā. 2003. gadā tika uzsākta, bet 2004. gadā veiksmīgi turpinājās sabiedrības informēšanas kampaņa Rīgas rajona skolās ar ceļojošo *CITES* izstādi un bukletu nodošana, sniegtas konsultācijas Rīgas rajona skolu bioloģijas skolotājiem.

Att. 4.2. *CITES* ceļojošās izstādes stendi

Sadarbība ar VAK uzsākta skolēnu izglītošana par Vašingtonas konvencijas nosacījumiem. Publicēts raksts avīzē „Chas”, sniegta informācija avīzei „Smiltenes ziņas”, žurnālam MMD; ziņu aģentūrai BNS nosūtīta informācija par nemedījamo dzīvnieku iegūšanu.

Lielu interesi un rezonansi presē izraisīja Pārvaldes organizētais seminārs „Bīstamie suvenīri”, kas tika organizēts tūrisma aģentūrām, lai tās iepazīstinātu ar CITES pamatprincipiem un izmaiņām, iestājoties ES. Tika sniegtas intervijas Latvijas Radio un Krievijas televīzijai, kas ir „pateicīgi mediji” plašas sabiedrības informēšanai.

Dabas aizsardzības eksperti noorganizēja sanāksmi Galvenajai muitas pārvaldei par CITES atļauju aprites kārtību un CITES īpatņu importu un eksportu.

Sanāksme „Rīcības plāna izveide patstāvīgi izdzīvot nespējīga dzīvnieka atrašanas gadījumā” Rīgas Nacionālajā zooloģiskajā dārzā, kā arī Daugavpilī pieskārs sasāpējušam jautājumam – ko darīt ar dzīvniekiem, kuri tiek ievainoti un citādi nespējīgi izdzīvot, jo valstī nav speciālas dzīvnieku patversmes, kur tos izvietot.

5. Finansējums un tā izlietojums 2004. gadā

Dabas aizsardzības pārvaldes budžeta līdzekļu izlietojums 2004. gadā ir apkopots divās tabulās (skatīt 5.1. un 5.2. tabulas).

5.1.tabula

Aktīvi un pasīvi (kopsavilkuma balance latos)

Nr. p.k.		Gada sākumā	Gada beigās
1.	Aktīvi:	30 645	49 144
1.1.	Ilgtermiņa ieguldījumi	24 453	42 808
1.2.	Apgrozāmie līdzekļi	6192	6336
2.	Pasīvi:	30 645	49 144
2.1.	Pašu kapitāls	29 998	48 411
2.2.	Kreditori	647	733

5.2. tabula

Valsts pamatbudžeta līdzekļu izlietojums (latos)

Nr. p.k.		Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Ieņēmumi (kopā)	176 345	221328	221328
1.1	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	176 345	221328	221328
2.	Izdevumi (kopā):	176 311	221328	194194
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	171 311	183328	183325
2.1.1.	atalgojumi	52 734	57540	57539
2.1.2.	komandējumi	9 391	7589	7589
2.1.3.	subsīdijas un dotācijas			
2.1.4.	pārējie uzturēšanas izdevumi	109 186	118199	118197
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	5 000	38000	10869
3.	Nodarbinātība			
3.1	Faktiskais nodarbināto skaits	14	16	14
3.2.	Vidējā darba alga	280	-	333

Kopumā Dabas aizsardzības pārvalde 2004. gadā sekmīgi ir realizējusi tai uzticētos uzdevumus un izpildījusi savas finansiālās saistības un prasības.

6. Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana

6.1 Izglītošana

Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieku profesionālo kvalifikāciju raksturo gan izglītības līmenis, gan apmācība dažādosursos un semināros. 14 darbiniekiem ir augstākā izglītība, no tiem – 10 ir maģistra grāds, bet viens darbinieks studē doktorantūrā.

Pārvaldē liela vērība tika pievērsta izglītošanas jautājumiem, lai darbinieki varētu sekmīgi realizēt Pārvaldes uzdevumus, pārzinot likumdošanas jautājumus, administratīvo procesu iestādē, ES prasības, kas saistītas ar dabas aizsardzības jautājumiem. Pārskata periodā tika apgūti kursi Valsts administrācijas skolā par „Administratīvo procesu iestādē”, „Valsts pārvaldes iekārtas likumu”, „Normatīvo aktu izstrāde”, „ES Vides politiku”, „ES projektu vadību”, „ES reģionālā politika un strukturālie fondi”, „Stratēģija un taktika”.

6.2. Kvalifikācijas celšana

Pārvaldes darbinieku profesionālā kvalifikācija tika paaugstināta apmeklējot seminārus par Pārvaldes darbībai būtiskiem jautājumiem. Daudzus seminārus piedāvāja Baltijas vides forums (*Baltic Environment Forum - BEF*), piemēram, aizsargājamo teritoriju ekonomiskā novērtēšana; IVN procedūras piemērošana; stratēģiskās ietekmes uz vidi procedūras Natura teritorijās. Baltijas valstīs BEF organizēja seminārus: Igaunijā - Pārrobežu sadarbība dabas aizsardzībā; Pērnavā par dabas aizsardzību un reģionālo plānošanu; Par pārrobežu sadarbību dabas aizsardzības jomā starp Latviju un Igauniju Gaujas un Koivas reģionā; Lietuvā „Par pārrobežu sadarbību starp Latviju un Lietuvu dabas aizsardzības jomā”.

Semināra „Ilgtspējīgs tūrisms aizsargājamās teritorijās un Natura 2000 vietās” (Lietuvā, Jodkrantē) ietvaros notika pieredzes apmaiņa starp Baltijas jūras reģiona valstīm par ilgtspējīga tūrisma attīstību aizsargājamās dabas teritorijās un Natura 2000 vietās, to skatot no dabas, ekonomikas un sociālā aspektiem.

Sevišķi vērtīgi profesionālā ziņā bija semināri, kas deva zināšanas jomās, kas saistītas ar tiešo darbu - dabas aizsardzības plānu izstrādāšanu, apsaimniekošanas pasākumu plānošanu un uzraudzību, atļauju izsniegšanu. Divi semināri – „Ģenētiski modificētie augi un to produkti” un „Ģenētiski modificētie organismi un vides aizsardzība” kalpoja kā pamats, lai iepazīstinātu Pārvaldes darbiniekus ar jaunu jomu, kurā Pārvaldei ir jāizsniedz atļaujas modificēto organismu izlaišanai vidē.

Mācības dabisko mežu atpazīšanā, ko apmeklēja trīs Pārvaldes darbinieki, tika atzītas par vērtīgākajām profesionālai darbībai.

Vērtīgas atziņas atsevišķu biotopu apsaimniekošanā tika gūtas seminārā Ērgļos "Mitrāju apsaimniekošana aizsargājamās teritorijā", seminārā Igaunijā par piekrastes biotopu un pļavu apsaimniekošanu „*Management of coastal habitats and grasslands – experience exchange for improved know-how*”. Plaši pārstāvētā Life projektu ieviešēju auditorija no Dānijas, Nīderlandes, Somijas, Igaunijas un Lielbritānijas deva ieskatu par pļavu apsaimniekošanas nosacījumiem, no kuriem izrietēja, ka pļavu apsaimniekošanā efektīvs paņēmiens ir noganīšana ar liellopiem, jo tie

ir viegli uzturami. Tāpat ir nepieciešama sadarbība ar vietējiem iedzīvotājiem, iesaistot tos projekta aktivitāšu realizēšanā.

Semināra „Mežu biotopu apsaimniekošana, kā arī pieredzes apmaiņa pasākumu ieviešanā”, kas notika Tartu, galvenā atziņa bija - Latvijai būtu nepieciešams izstrādāt vienotu rokasgrāmatu par meža biotopu apsaimniekošanu ĪADT. Īpaši aizsargājamo mežu apsaimniekošanas pasākumi ir ieviešami tikai pēc DAP izstrādes. Nepieciešama regulāra sadarbība un informācijas apmaiņa starp valstīm *Life Nature* projektu ieviešanā, realizēšanā un ir nepieciešamas diskusijas par aktuālām problēmām, tādējādi iegūstot maksimāli daudz informācijas un netiešas pieredzes dažādu apsaimniekošanas pasākumu izvēlē un īstenošanā.

6.3. Starptautiskā pieredze

6.3.1. Semināri un konferences

Starptautisko konferenci "*Integration of European Wetland research in sustainable management of the water cycle*", Francijā organizēja EUROWET – organizācija, kas izveidota 2004.g. ES Speciālo Atbalsta pasākumu (Specific Support Action) ietvaros, lai integrētu Eiropā notiekošo daudzveidīgo multidisciplināro mitrzemju pētījumu rezultātus praktiskajā mitrzemju apsaimniekošanā. EUROWET darbība vērsta uz Eiropas vispārējās ūdenssaimniecības direktīvas (*European Water Framework Directive* 2000/60/EC) ieviešanu.

Ziemeļvalstu Mitrāju Konference

Aptuveni 50 dalībnieki no 10 valstīm (Ziemeļvalstis, Baltijas valstis un Krievija), kuri pārstāvēja Ramsāres konvencijas nacionālos koordinatorus, dabas aizsardzības aģentūras, pašvaldības un aizsargājamo teritoriju apsaimniekotājus, no 3. – 5. maijam pulcējās Brekstadē (Norvēģijā), lai pārrunātu kā uzlabot mitrāju aizsardzību un iespējas stiprināt Ziemeļu mitrāju aizsardzību. Plenārsēdē Pārvaldes direktors prezentēja Ramsāres vietas Latvijā (Engures ezeru).

Konferences laikā tika risināti arī jautājumi, kas saistīti ar Latvijas trīs potenciālo Ramsāres vietu iekļaušanu „*List of Wetlands of International Importance*”. Drīz pēc konferences (14. maijā) Ramsāres sekretariāts minētajā sarakstā iekļāva Latvijas trīs īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.

Konferences „Noslēguma ziņojums” atrodams:

www.ramsar.org/mtg_nordic_ramsar_2004bis.htm.

Eiropas Nacionālo parku, dabas parku un biosfēras rezervātu konferences "**Klimatu izmaiņas radītie draudi: sadarbības veidošana starp Eiropas nacionālajiem un dabas parkiem sakarā ar ES paplašināšanos**", ko organizēja Vācijas Tīringenas pavalsts un Eiropas Komisija Badlangenzalcē, galvenā tēma bija oglekļa dioksīda paaugstināšanās atmosfērā, tā izraisītās sekas un ko aizsargājamās teritorijās var darīt šī jautājuma risināšanā.

Konferencē Latviju pārstāvēja Pārvaldes direktors, kas kopā ar dalībniekiem no Vācijas, Francijas, Nīderlandes, Ungārijas, Čehijas, Slovākijas, Polijas un Austrijas diskutēja par problēmām šajā jomā.

PAN Parka un WWF rīkotajā seminārā "*Managing the visitor experience in Europe's wilderness*", Norčija, Itālijā (Monte Sibilini nacionālajā parkā) piedalījās pārstāvji no Eiropas valstu nacionālajiem parkiem, dabas aizsardzības institūcijām, WWF, kā arī tūrisma firmām, kas saistītas ar dabas tūrisma organizēšanu, un zinātnieki, kas piedalās Pan Parku sertifikācijas un izpētes jomā.

Seminārā "**Par Natura 2000 Dienvid- un Austrum- Baltijā**" Pārvaldes pārstāve prezentēja situāciju, kāda ir Latvijā Natura 2000 teritoriju apsaimniekošanā. Seminārā tikās NVO pārstāvji no Vācijas, Latvijas, Igaunijas un Polijas un galvenais darba jautājums bija NATURA 2000

teritoriju izveidošanas process, NVO dalība tajā un „ēnu saraksti”, ko NVO gatavo 2005. gada Bioģeogrāfiskajam semināram.

6.3.2. Zviedrijas pieredze

2004. gada augusta beigās Dabas aizsardzības pārvaldes darbinieki viesojās Zviedrijā, Jončepingas un Linčepingas lēņos, lai iepazītos ar Zviedrijas pieredzi aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanā.

Aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanu uzņemas reģionālās pašvaldības –lēņi.

Katrai aizsargājamai teritorijai tiek izstrādāts apsaimniekošanas plāns. Finansējums aizsargājamo teritoriju apsaimniekošanai sastāv no valsts piešķirtajiem līdzekļiem (50%) un lēņa pašvaldības un projektu līdzekļiem (50%).

Zviedri ievēro noteikumus un ciena privātīpašumu

Aizsargājamās dabas teritorijas Zviedrijā ir brīvi pieejamas apmeklētājiem. Dabā tās tiek apzīmētas ar baltu sešstaru zvaigznīti – uz speciāliem stabiņiem, vai ar baltu krāsu uz kokiem. Apmeklētāju uzņemšanai ir izveidota plaša informācijas centru (Naturum) un dabas taku sistēma. Daudzas dabas takas ir izveidotas pilnībā vai daļēji uz privātām zemēm. Šādos gadījumos apmeklētāji tiek lūgti pārāk netuvoties privātmājām un neuzkavēties to tuvumā, lai netraucētu cilvēkus, kas tur dzīvo.

Videi draudzīga infrastruktūra

Par dabas saudzēšanu tiek domāts, veidojot tūrisma infrastruktūru. Piemēram, norāžu, informatīvo stendu un citas infrastruktūras koka daļas pret mitrumu tiek impregnētas ar maisījumu, kas sastāv no linsēklu eļļas, rapšu eļļas un darvas un līdz ar to nesatur nekādas agresīvas ķīmiskas vielas (att.6.1.).

Savukārt apmeklētāju informācijas centros „Naturum” ētisku apsvērumu dēļ nav gandrīz neviena dzīvnieka vai putna izbāzeņa. To vietā ir no dažādiem materiāliem gatavoti modeļi un nelakotas koka figūriņas.

Att. 6.1. Taka piemērota cilvēkiem ar īpašām vajadzībām

6.3.2. Dalība EUROPARC federācijā

2004. gada aprīlī Dabas aizsardzības pārvalde kļuva par EUROPARC federācijas biedru. EUROPARC darbības galvenie mērķi ir vides aizsardzības darbības koordinēšana, dažādu starptautisku programmu realizēšana un finansēšana, profesionālu vides aizsardzības speciālistu apmācīšana, savstarpēju kontaktu veidošana starp aizsargājamo dabas teritoriju darbiniekiem. Lai aizsargātu Eiropas dabas daudzveidību, Eiropas dabas un nacionālo parku federācija tika dibināta 1973. gadā. Federācijas biedri ir vairāk kā 400 nacionālie, reģionālie un dabas parki, kā arī to dažādas pārvaldības institūcijas no 38 Eiropas valstīm.

2004. gada maijā Dabas aizsardzības pārvalde kļuva par EUROPARC Federācijas Ziemeļ – Baltijas valstu nodaļas biedru. Šāda reģionāla struktūrvienība tika izveidota 2003. gadā, lai apvienotu konkrētā reģionā esošo Federācijas biedru darbību kopīgu mērķu realizācijai. Nodaļas vadošo lomu laika periodam no 2003. līdz 2005. gadam ir uzņēmusies Somija.

Eiropas dabas rezervātu un nacionālo parku federācijas EUROPARC Ziemeļ – Baltijas nodaļas II konference

Somijas mežu un parku pārvalde un Dzūkijas NP administrācija no 14. līdz 16. aprīlim rīkoja Baltijas un Ziemeļu valstu nacionālo parku un rezervātu EUROPARC federācijas biedru konferenci, ar mērķi iegūt pieredzi par monitoringa programmām federācijas dalībvalstīs un to atsevišķu sadaļu īstenošanas rezultātā uzkrātajiem datiem ĪADT administrācijās.

Konferencē piedalījās ĪADT vadītāji un nacionālo monitoringa aģentūru vadības pārstāvji no Zviedrijas, Somijas, Islandes, Vācijas, Igaunijas, Lietuvas un Latvijas.

Eiropas dabas rezervātu un nacionālo parku federācijas kongress EUROPARC 2004, Katalonija, Spānija

Katalonijas vides ministrija un EUROPARC federācija no 29.09.- 08.10. organizēja federācijas ikgadējo kongresu “EUROPARC 2004” Katalonijā. Kongresa tēma bija „NATURA 2000 teritorijas – aizsardzība un iespējas cilvēkiem”. EUROPARC 2004 konferencē piedalījās 320 dalībnieku no 34 Eiropas valstīm un ASV.

EUROPARC federācijas vadība izklāstīja organizācijas mērķus, uzdevumus un plānoto finansu izlietojumu 2004.gadam un 2005.gada pirmajai pusei. Viens no būtiskākajiem darbības virzieniem ir organizēt īpaši aizsargājamo teritoriju rendžeru – junioru apmācību Eiropā, kā arī veidot ilgtermiņa sadarbības un ekspertu apmaiņas programmas ar nacionālos parkus un rezervātus pārvaldošajām organizācijām ne tikai Eiropā, bet arī ASV, Austrālijā un Kanādā.

7. Prognozes un plāni 2005. gadam

2005. gadā, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, strauji pieaugs pašvaldību teritoriju plānojumu izstrādes apjoms, kuriem, savukārt, būs jāizvērtē un jāņem vērā dabas aizsardzības prasības un ierobežojumi. Līdz ar to pieaugs nepieciešamās informācijas apjoms par NATURA 2000 vietām, to dabas aizsardzības plāniem, precīzu kartogrāfisko materiālu un individuāliem aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumiem.

Jāatzīmē, ka tajās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kurās apsaimniekošanas pasākumi ir jau uzsākti, ir jānodrošina procesa ilgtspējība arī 2005. gadā. Ir sagaidāms pieaugošs projektu apjoms finansējuma saņemšanai, iesaistot arī Pārvaldi, lai veiktu apsaimniekošanas aktivitātes ĪADT, gan arī dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai.

Veicot starptautiskās saistības *CITES* konvencijas ieviešanā, 2005. gadā turpinās pieaugt Dabas aizsardzības pārvaldes komandējumu izdevumi uz ES galvaspilsētu, Briseli, kā arī darba apjoms dažādu atļauju sagatavošanā.

Lai paaugstinātu Dabas aizsardzības pārvaldes administratīvo kapacitāti un darbinieku profesionālo līmeni, 2005. gadā plānots turpināt apgūt Valsts administrācijas skolas piedāvātos kursus, piedalīties semināros, kas saistīti ar strādājošo darbības jomu Pārvaldē – izglītošanos par aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanas pasākumu organizēšanu, dabas aizsardzības plānu izstrādāšanu un uzraudzību, un iegūtu profesionālo kvalifikāciju jautājumos, kas vērsti uz ES likumdošanas prasību izpildi, sevišķi *CITES* konvencijas uzraudzības kontekstā.

Viens no galvenajiem Pārvaldes uzdevumiem 2005. gadā ir uzraudzīt dabas aizsardzības plānu kvalitatīvu izstrādi un veicināt sabiedrības iesaistīšanu šajā procesā, kā arī sadarboties ar visiem iespējamajiem partneriem, lai nodrošinātu informācijas par *Natura 2000* tīkla izplatīšanu.

2004. gada beigās tika izstrādāts Dabas aizsardzības pārvaldes pretkorupcijas pasākumu plāns 2004.- 2005. gadam, kurš attiecīgi tiks realizēts.

Arī 2005. gadā liela vērība tiks veltīta sabiedrības informēšanai un izglītībai dabas aizsardzības jautājumos.